

Maa- ja metsätalousministeriö

Asian tunnus: HE 228/2020 vp.

Tieto- ja tutkimusyksikkö

Hallitussihteeri Timo-Ville Nieminen

26.11.2020

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla covid-19-epidemian johdosta sovellettavista väliaikaisista menettelyistä annettujen lakien voimaantulosäonnösten muuttamisesta.

1. Esityksen tavoite ja pääasiallinen sisältö

Esityksellä rajoitetaan vaikutuksia, jotka covid-19 -epidemian jatkuessa aiheutuvat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla muusta lainsäädännöstä johtuvista rajoituksista sekä epidemian aiheuttamista terveysriskeistä. Tarkoituksena on jatkaa epidemian johdosta keväällä 2020 säädettyjen määräaikaisten lain säännösten (301/2020 ja 302/2020) voimassaoloa siten, että kiinteistötoimituksia, osakaskuntien kokouksia sekä poronhoitolaissa tarkoitettuja kokouksia voitaisiin järjestää myös etäosallistumiseen ja rajoitetusti kirjalliseen menettelyyn perustuen, taikka siirtää, alkuvuodesta 2021 covid-19 -epidemian vaikutusten minimoimiseksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kiinteistönmuodostamislaissa tarkoitettujen toimituskokousten järjestämisessä covid-19 -epidemian johdosta sovellettavista väliaikaisista menettelyistä annetun lain sekä yhteismetsälaissa ja yhteisalueissa tarkoitettujen osakaskuntien kokousten sekä eräiden poronhoitolaissa tarkoitettujen kokousten väliaikaisesta järjestämisestä annetun lain voimaantulosäonnöksiä siten, että lakien voimassaoloa jatkettaisiin 30 kesäkuuta 2021 saakka. Nykyinen voimassaolo päättyy 31 joulukuuta 2020.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksen tavoitteena on epidemian jatkuessa lieventää covid-19 -epidemiasta aiheutuvien kokoontumis- ja liikkumisoikeuksiin kohdistuvien, muussa laissa tai sen nojalla säädettyjen rajoitusten vaikutuksia kiinteistötoimitusmenettelyiden osallistujiin, yhteismetsälain ja yhteisalueain mukaisiin osakaskuntiin sekä paliskuntiin. Väliaikaislakien voimassaolon aikana nämä vaikutukset ovat saadun palautteen perusteella toteutuneet.

Esitykseen sisältyvillä kiinteistötoimitusmenettelyä koskevien väliaikaissäonnösten voimassaoloa jatkavilla säännöksillä arvioidaan edelleen olevan elinkeinotoiminnan jatkuvuutta ja taloudellisista aktiivisuutta edistävä vaikutus tilanteessa, jossa infrastruktuurihankkeiden ja näitä palvelevien yritysten toimintaedellytyksiä rajoittavat paitsi covid-19 -epidemiasta aiheutuvat riskit myös kokoontumis- ja liikkumisrajoitukset.

Yhteismetsien ja yhteisalueain mukaisten osakaskuntien sekä paliskuntien osalta ehdotetaan jatkettavaksi mahdollisuutta järjestää kokoukset sähköisesti esimerkiksi puhe- tai näköyhteyden sallivalla säh-

köisellä tai teknisellä viestintävälineellä. Tavoitteena on omaisuuden yhteishallinnon tehokas toteutuminen siten, ettei osakkaiden terveyttä vaaranneta ja epidemian vuoksi asetettujen rajoitusten noudattaminen on mahdollista. Paliskuntien kokousten mahdollistaminen on välttämätöntä paliskunnan toiminnan ja poronhoidon keskeytyksettömän jatkuvuuden turvaamiseksi.

Jos osakaskunnan sääntömääräinen kokous osuisi ajankohtaan, jolloin liikkumista ja kokoontumista rajoitetaan, kokous voitaisiin osakaskunnan sääntöjen tai ohjesäännön estämättä siirtää pidettäväksi mahdollisimman pian esteen lakkaamisen jälkeen. Kysymys on määräaikaista poikkeuksista laissa, säännöissä tai ohjesäännössä määriteltyihin osakaskunnan menettelyihin, joiden soveltaminen on rajattu mahdollisimman vähäiseksi puuttumiseksi osakaskunnan päätäntövaltaan kuuluviin seikkoihin.

Vaikka jatkettavaksi ehdotettava sääntely sisältää muutoksia, joilla voi olla vaikutuksia omaisuuden suojan toteutumiseen, tarkoituksena on nimenomaan turvata näiden oikeuksien toteutuminen, koska ilman sääntelyyn sisältyviä muutoksia ei kokouksia edellyttävä omaisuuden hallinnointi olisi mahdollista koronavirusepidemian johdosta tehtyjen rajoitusten vuoksi. Esityksessä ei puututa omistajan käyttöoikeuksiin tai määräämisvaltaan milloin osin, vaan sallitaan määräämisvallan käyttäminen kokouksessa erilaisin keinoin poikkeustilan johdosta. Jatkettavaksi ehdotetun sääntelyn voidaan siten yhä katsoa olevan perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta paitsi hyväksyttävää, myös painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa (PeVL 45/2014 vp).

Ehdotetuilla säännöksillä ei ole itsenäisiä talousarviovaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Maa- ja metsätalousministeriö on lisäksi vastaanottanut Maanmittauslaitokselta aloitemuiston nykyisen kiinteistömuodostamistoimistusta koskevan väliaikaislain voimassaolon jatkamiseksi epidemian jatkuessa. Esityksen kiireellisyyden vuoksi on ollut tarpeen poiketa kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista, eikä esityksestä ole järjestetty normaalin pituista lausuntokierrosta. Lausumismahdollisuus varattiin 30.10-6.11.2020 seuraaville tahoille: oikeusministeriö, Maanmittauslaitos, Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset, Lapin aluehallintovirasto, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus KEHA, Suomen metsäkeskus, Saamelaiskäräjät, Kuntaliitto, Kalatalouden keskusliitto ry, Suomen yhteismetsät ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf, ProAgria Keskusten Liitto ja Paliskuntain yhdistys.

Lausunnonantajat tukivat esitysluonnosta yksimielisesti. Kokemukset väliaikaissäännösten soveltamisesta ovat olleet myönteisiä, eikä ongelmia ole ilmennyt. Oikeusministeriö ei pitänyt tarpeellisenä lausua asiasta.

4. Voimaantulo

Ottaen huomioon kiinteistötoimitusprosessin kokonaisuuden kokouksen järjestämiseen liittyvine toimenpiteineen, asianosaisten sekä viranomaisten kannalta on tarpeen saada riittävän ajoissa tieto poikkeusjärjestelyiden mahdollisuudesta tulevissa toimituksissa. Sama koskee osakas- ja paliskuntien kokousten järjestämistä ja niihin valmistautumista.

Toisaalta riittävällä voimassaoloajalla voidaan antaa kokouksiin osallisille mahdollisuus ennakoida heitä koskevien kokousten tulevan järjestettäväksi myös lähitulevaisuudessa teknisiä viestintävälineitä hyödyntäen. Asianosaisten jää tällöin aikaa valmistautua teknisiin järjestelyihin kokouksiin. Riittävällä voimassaoloajalla voidaan kriisin jatkuessa vaikuttaa myös siihen, etteivät kiinteistötoimituksista riippuvainen yleinen taloudellinen toimeliaisuus tai investointihalukkuus vaarannu toimitusten jatkuvuuteen liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi.

Voimaantulosäännösten muutokset esitetään edellä esitetyistä syistä säädettäväksi tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa vuoden 2021 kesäkuun loppuun asti.